

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยมีความสำคัญในฐานะเป็นภาษาประจำชาติและเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนไทยด้วยกัน ภาษาไทยใช้ในการสื่อความหมาย ความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจ ตลอดจนใช้ในการศึกษาเล่าเรียน และการประกอบอาชีพ จึงนับได้ว่าภาษาไทยเป็นมรดกอันล้ำค่าของชาติ มีความสำคัญยิ่งต่อความมั่นคงของชาติ ด้วยเหตุนี้คนไทยทุกคนจึงควรตระหนักและช่วยกันรักษาภาษาไทยให้คงอยู่ ด้วยจิตสำนึกว่าเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน ที่จะต้องใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง มีนักการศึกษาได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของภาษาไทยไว้ดังนี้

ศรีสุตา จริยากุล (2525 : 6) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไทยว่า “ เป็นโชคติของคนไทยที่มีภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ ไม่ต้องสร้างภาษาของชาติขึ้นใหม่ การมีภาษาของเราเองเช่นนี้ ทำให้การสื่อสารของคนในชาติไม่มีปัญหา เพราะมีภาษาช่วยสื่อความหมาย การใช้ภาษาเดียวกันทำให้เกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ก่อให้เกิดความสามัคคี ทำให้ประเทศไทยคงความเป็นชาติไว้ได้” ซึ่งสอดคล้องกับสุจริต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์พรรย์ (2538 :136) ที่กล่าวถึง ความสำคัญของภาษาไทยไว้ว่า “ภาษาไทยมีความสำคัญมาก เพราะเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนไทยทั้งชาติ ทำให้เกิดความสะดวก เกิดความเข้าใจตรงกัน การมีภาษาใช้ร่วมกันในระหว่างคนหมู่มาก ทำให้เกิดพลัง เกิดความรู้สึกเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน นอกจากนั้นภาษายังเป็นวัฒนธรรมประจำชาติอย่างหนึ่งที่น่าภูมิใจและควรค่าแก่การรักษาไว้”

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ภาษาไทยจึงมีความสำคัญสำหรับคนไทย ในฐานะเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร การถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด จึงเป็นสิ่งควรค่าแก่การรักษาให้คงอยู่สืบไป ดังนั้นในปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้ วิชาภาษาไทยเป็นรายวิชาบังคับในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องสอบผ่านรายวิชาบังคับแกนภาษาไทยจึงจะจบหลักสูตรดังกล่าวนี้ได้ สำหรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดจุดประสงค์ของวิชาภาษาไทยไว้ดังนี้

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักภาษา
2. เพื่อให้สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับวัย
3. เพื่อให้สามารถฟังและอ่านได้อย่างมีวิจารณญาณ
4. เพื่อให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน และมีรสนิยมในการเลือกอ่านหนังสือ
5. เพื่อให้เห็นความสำคัญของภาษาไทยในฐานะเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนในชาติ และเป็นปัจจัยในการสร้างเสริมเอกภาพของชาติ
6. เพื่อให้เห็นคุณค่าของวรรณคดีและงานประพันธ์ที่ใช้ภาษาอย่างมีรสนิยมในฐานะที่เป็นวัฒนธรรมของชาติ
7. เพื่อให้สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

(กระทรวงศึกษาธิการ ,2533 : 9-12)

จากจุดประสงค์วิชาภาษาไทยดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การเรียนวิชาภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนจะต้องเรียนรู้และฝึกฝนทักษะที่สำคัญทั้ง 4 ทักษะ ให้สอดคล้องกลมกลืนกัน อันได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่านและทักษะการเขียน

ในปัจจุบันเป็นยุคของ “ข้อมูลข่าวสาร” การอ่านจึงมีความจำเป็นมากในชีวิตประจำวันของทุกคน สำหรับใช้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และเพื่อพัฒนาตนเองให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โลกปัจจุบันถือได้ว่าเป็นช่วงแห่งความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบกับวิทยาการแขนงต่าง ๆ ได้เผยแพร่ในรูปของสิ่งตีพิมพ์มากมาย ดังนั้นการอ่านจึงทวีความสำคัญและจำเป็นมากขึ้นเป็นลำดับ ดังที่ สนิท ตั้งทวี (2529 : 278) กล่าวไว้ว่า “การรู้จักอ่านหนังสือมีส่วนช่วยสร้างความสำเร็จในการดำเนินชีวิตของบุคคลได้มาก ผู้มีความสามารถพิเศษในการอ่านมักจะได้รับความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว” ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ธงไชย พรหมปก (2539 : 9) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า “การอ่านช่วยให้เรามีความสำเร็จในงานต่าง ๆ เช่น ในการศึกษาเราต้องใช้เวลาเพื่อการอ่านร้อยละ 85 ด้วยเหตุนี้ หากมีทักษะการอ่านที่ดีจะทำให้มีผลการเรียนดีตามไปด้วย” และสุมิตรา อังวัฒนกุล (2535 :86) กล่าวไว้ว่า “ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญต่อชีวิตคนเรา เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำไปสู่ความรู้ทั้งหมด ทำให้ได้รับรู้ข่าวสารช่วยเสริมสร้างความคิดและประสบการณ์ ช่วยให้เกิดความเพลิดเพลิน การอ่านจึงเป็นทักษะที่เป็นประโยชน์ สำหรับการแสวงหาความรู้ เพื่อนำไปปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพชีวิต” สุจวิต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์พรหม (2538 :136) กล่าวว่า “ทักษะการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญ เพราะใช้เป็นเครื่องมือ ในการแสวงหาสรรพวิทยาการต่าง ๆ หากนักเรียนมีพื้นฐานการอ่านที่ดี ก็ย่อมส่งผลต่อการเรียนวิชาอื่น ๆ บังเกิดผลตามมา”

การอ่านจึงเป็นทักษะที่สำคัญยิ่งต่อการศึกษาเล่าเรียนและเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ ดังที่ได้ระบุไว้ในหลักสูตรวิชาภาษาไทย ท 305 ท 306 ซึ่งเป็นวิชาบังคับแกน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นั้นได้กำหนดคำอธิบายรายวิชาไว้ดังนี้

“ฝึกอ่านข้อความและเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว อ่านออกเสียงทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง อ่านวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ ติดตามอ่านสิ่งที่เป็นประโยชน์อยู่ตลอดเวลา เพื่อสามารถอ่านได้อย่างมีวิจารณญาณ แสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์ วิเคราะห์ วิจัย เรื่องที่อ่านได้อย่างสมเหตุสมผล ”

จากคำอธิบายรายวิชาดังกล่าวทำให้เห็นว่า ให้ความสำคัญและระบุให้นักเรียนต้องได้รับการฝึกอ่านออกเสียงทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง รวมทั้งการอ่านวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ แล้วสามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์เรื่องที่อ่านได้อย่างมีเหตุผล และติดตามอ่านสิ่งที่เป็นประโยชน์อยู่ตลอดเวลา จากการศึกษาคำอธิบายรายวิชาดังกล่าวข้างต้น ได้กล่าวถึง การอ่านวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ นั้น วิพุธ โสภวงศ์ (2531 : 2) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “วรรณกรรมเป็นงานเขียนที่มีรูปแบบต่าง ๆ เช่น นวนิยาย นิยาย เรื่องสั้น บทละคร สารคดี บทความ โดยทั่วไป วรรณกรรมจะแบ่งตามลักษณะเนื้อหา ออกเป็น 2 ประเภท คือ บันเทิงคดี และสารคดี ซึ่งสารคดีคือ วรรณกรรมที่มุ่งให้ความรู้หรือข้อคิดเป็นสำคัญ แบ่งออกเป็น สารคดีท่องเที่ยว สารคดีเชิงวิชาการ สารคดีเชิงชีวประวัติ บทความ เป็นต้น บันเทิงคดี คือ วรรณกรรมที่มุ่งให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านเป็นสำคัญเช่น นิทาน นิยาย นวนิยาย เรื่องสั้น บทละคร และตำนาน” และ ธวัช ปุณโณทก (2527 : 12) ได้กล่าวถึงบันเทิงคดี ว่า “คือข้อเขียนเรื่องราวที่ผู้เขียนมุ่งให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านเป็นวัตถุประสงค์หลัก รวมทั้งให้ข้อคิด คติสอนใจ แก่ผู้อ่าน บันเทิงคดีมีหลายประเภทได้แก่ นวนิยาย เรื่องสั้น บทละคร นิทาน เป็นต้น”

การอ่านมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบันเพราะเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ซึ่งจะนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่ชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยของผู้ที่กำลังศึกษาเล่าเรียน เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่ใช้สำหรับการเรียน ผลการเรียนวิชาต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการอ่านทั้งสิ้น ดังนั้น การที่นักเรียนจะเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน สามารถอ่านได้เร็วและจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ นักเรียนจำเป็นต้องมีความสามารถในการอ่าน ซึ่งในประเด็นนี้หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2534 : 3) ได้กล่าวถึงความสามารถในการอ่านว่า “ความสามารถในการอ่านคือ ความสามารถในการเข้าใจเนื้อความที่

อยู่ในบทอ่าน ความสามารถในการมีปฏิกริยาร่วมกับสิ่งที่อ่าน รวมทั้งความสามารถในการ คัดเลือก รวบรวมความคิดและข้อเท็จจริง สามารถให้ข้อสรุปและตัดสินใจได้” และสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2532 : 124) กล่าวว่า “ความสามารถในการอ่าน เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบใน การอ่าน 2 อย่างคือ ผู้อ่านกับสารที่ใช้อ่าน ผู้อ่านที่อ่านแล้วเข้าใจตรงตามวัตถุประสงค์ของการอ่าน เรียกว่า มีความสามารถในการอ่านสูง แต่ถ้าอ่านแล้วไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการอ่าน เรียกว่ามี ความสามารถในการอ่านต่ำ”

จากข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการอ่านดังกล่าว สรุปได้ว่า ความสามารถในการ อ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ ซึ่งความสามารถในการอ่านเกี่ยวข้องกับองค์ ประกอบในการอ่าน 2 ประการคือ ผู้อ่านกับสารที่อ่าน ผู้ที่มีความสามารถในการอ่านนั้นจะต้อง เข้าใจเนื้อหา สรุปใจความสำคัญ เข้าใจจุดประสงค์ของผู้เขียน ได้ตรงกับสิ่งที่ผู้เขียนต้องการ สื่อมายังผู้อ่านได้

แม้ว่าหลักสูตรจะเน้นถึงความสำคัญของการอ่าน แต่ก็ยังพบว่ามีปัญหาในการสอนอ่าน อย่างมาก นักเรียนบางคนยังขาดประสบการณ์ในการอ่าน เช่นขาดความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน นักเรียนไม่สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ดังที่ สมศรี บำบัด (2530 : 62) กล่าวถึงปัญหาการสอนอ่านว่า “ปัญหาการสอนอ่านที่สำคัญคือ ผู้อ่านไม่สามารถจับใจความ สำคัญของเรื่องที่อ่านได้ โดยเฉพาะนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา จะพบปัญหาในด้านการอ่านมาก เนื่องจากอ่านแล้วไม่เข้าใจความหมาย ไม่สามารถวิเคราะห์ได้ว่าอะไรเป็นข้อคิดเห็นและตัดสินใจ ไม่ถูกว่าสิ่งใดควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ อ่านแล้วไม่สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์ได้” ซึ่งนับว่า เป็นการขาดทักษะการอ่านที่ดี นอกจากนี้ วัชรภรณ์ สอนองคุณ (2533 : 58) ได้วิจัยเรื่อง “ความสามารถในการใช้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร” ได้ผล การวิจัยว่า ความสามารถในการอ่านของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร อยู่ใน เกณฑ์ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการอ่านเพื่อให้เข้าใจเรื่องน้อย ขาดความสนใจในการอ่าน ไม่ชอบอ่านข้อความที่มีความยาวหรือเรื่องที่ต้องใช้ความพยายามมาก เพราะเห็นว่ายากและน่าเบื่อ ซึ่งสอดคล้องกับ ยุพยง เทพอาภรณ์ (2537 : 52) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง “การศึกษาระดับความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 11 ” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2 และ 3 ของเขตการศึกษา 11 มีความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือร้อยละ 75

นอกจากนี้ ประภาศรี สีหอำไพ (2534:350) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมซึ่งรวมถึงบันทึกคดีด้วยว่า “ครูผู้สอนมักเป็นผู้นำ และมีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน ครูมุ่งสอน”อ่านเอาเรื่อง” เพื่อให้ให้นักเรียน เรียนด้วยวิธีท่องจำ มุ่งหมายให้ได้เนื้อหาตามหลักสูตร เป็นผลทำให้ นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการอ่าน รวมไปถึงวิธีสอนของครูไม่เข้าใจ ทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน” ซึ่งสอดคล้องกับสร้อยสน สกลรักษ์ (2542 :11) กล่าวว่า “ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการอ่านวรรณกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบันที่ครูภาษาไทยควรจะสนใจคือ การที่นักเรียนจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่านไม่ได้ ไม่รู้สึกสนุกกับเรื่องที่อ่าน จับเนื้อหาได้เฉพาะตอนที่ชอบประทับใจ นอกจากนั้นครูยังมักจะทำให้ให้นักเรียนเห็นว่า การอ่านวรรณกรรมเป็นเรื่องยากและเคร่งเครียด รวมไปถึงการอ่านเป็นกิจกรรมที่ต้องทำคนเดียวแม้จะอยู่ในฐานะของสมาชิกในกลุ่มก็ตาม ครูไม่ได้มุ่งสอนให้นักเรียนอ่านวรรณกรรมเพื่อความบันเทิงใจหรือเพื่อนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปปรับใช้ในชีวิต แต่มักจะให้อ่านเพื่อทดสอบความรู้มากกว่า” และสายใจ อินทร์พรรณ์ (2529 : 125) กล่าวว่า “การสอนอ่านวรรณกรรมให้นักเรียนเข้าถึงความงามของภาษานั้นค่อนข้างยาก เพราะนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันตามธรรมชาติ การมองสิ่งหนึ่งสิ่งใดจึงไม่เหมือนกัน ตามปกตินักเรียนจะมองตามครู เวลาครูสอนก็มักจะบอกว่าตรงนั้นตรงนี้ดี นักเรียนก็จะท่องจำไว้เพื่อตอบข้อสอบ” สุนันทา มันเศกวิทย์ (2527 : 129) กล่าวว่า “ ปัญหาการอ่านวรรณกรรมของนักเรียนมัธยมที่พบคือ นักเรียนขาดความรอบคอบในการจับใจความ มักจะจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่ตนอ่านไม่ได้”

กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับปัญหาการสอนอ่านวรรณกรรมนั้น สาเหตุหนึ่ง เกิดจากครูมักเป็นผู้นำและมีอิทธิพลต่อความคิดของนักเรียน ครูมักให้นักเรียนอ่านเพื่อทดสอบความรู้จากการท่องจำ รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูนั้นไม่สามารถสอนให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ ปัญหาดังกล่าว เป็นหน้าที่ของครูภาษาไทยที่จะต้องพยายามแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา ต้องปรับปรุงวิธีการสอน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมการเรียน ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังที่ ศรีสุดา จரியานุกูล (2526 : 11) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนของครูว่า “ ครูต้องเปลี่ยนแนวการสอน จากการบอกและท่องจำ มาเป็นการส่งเสริมความรู้โดยการรู้จักคิด ค้นคว้า แก้ปัญหา และใฝ่หาความรู้ด้วยตนเอง” และอรุณศรี แสงแก้ว (2530: 72) และอนงค์ศิริ วิชาลัย (2533: 64) ได้กล่าวถึง การที่ครูเข้าใจวิธีสอนอ่านและทราบปัญหาที่แท้จริงของการอ่าน จะทำให้ครูสามารถค้นหาวิธีการสอนมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ครูจะต้องมีเทคนิควิธีการที่หลากหลายและรู้จักเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม

การสอนอ่านบันทึกคดีที่น่าสนใจและน่าที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการสอนอ่านบันทึกคดีได้ นั่นคือ รูปแบบการสอนแบบสนทนา (Instructional Conversation Model) ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่มุ่งพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียน ให้ความสำคัญกับการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน โดยครูและนักเรียนจะอภิปรายเพื่อค้นหาแก่นเรื่องของบันทึกคดีที่อ่านด้วยกัน โดยครูต้องตั้งคำถามเพื่อชี้แนะและกระตุ้นให้นักเรียนต้องการที่จะคิดหาคำตอบเอง เมื่อได้แก่นเรื่อง ครูเขียนไว้บนกระดาน ซึ่งแก่นเรื่องที่ได้จะเป็นเครื่องมือที่ครูใช้เป็นจุดเริ่มต้นของการอภิปรายร่วมกันต่อไป เพื่อนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบทั้งหมดของเรื่องที่อ่านที่ละองค์ประกอบ ซึ่งได้แก่ โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉากและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่อง โดยตลอดเวลาครูต้องเป็นผู้ชี้แนะและกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดในการที่จะตั้งคำถามกับตนเอง และต้องการที่จะหาคิดหาคำตอบเองด้วย ในระหว่างการอภิปรายครูบันทึกข้อมูลโดยเขียนในรูปแบบที่ความคิดบนกระดาน

รูปแบบการสอนแบบสนทนาในทัศนะของ คลอด โกลเดนเบิร์ก (Claude Goldenberg , 1999:297) เป็นแนวทางการสอนที่ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในการสร้างความรู้จากการอ่านด้วยตนเอง กล่าวคือผู้เรียนจะใช้ความรู้พื้นฐานและประสบการณ์ส่วนบุคคลมาประกอบในการสร้างความรู้จากการอ่าน อีกทั้งรูปแบบการสอนแบบสนทนาเป็นการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม นั่นคือ การร่วมงานและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน ครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นผู้ประสานสัมพันธ์และช่วยเหลือนักเรียนในการทำกิจกรรมร่วมกัน

คลอด โกลเดนเบิร์ก (Claude Goldenberg ,1992 : 5-12) ได้ทดลองใช้รูปแบบการสอนแบบสนทนากับนักเรียน เกรด 5 จำนวน 100 คน ในวิชาภาษาอังกฤษ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่ง ได้รับการสอนอ่านโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสนทนา กลุ่มที่สองได้รับการสอนอ่านโดยใช้การสอนแบบปกติ พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสนทนา มีความสามารถในการอ่านและทำความเข้าใจเรื่องได้ดีกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ยานา เอชเชอวาเรีย (Jana Echevarria , 1995 :1) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ผลของการสอนแบบสนทนาที่มีต่อความสามารถในการเรียนภาษาของเด็กเชื้อชาติสเปน” ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียน เกรด 8 จำนวน 80 คน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อวัดผลจากการสอนในระยะสั้น ความสามารถในการเรียนภาษาของนักเรียน หลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้วิจัยในฐานะครุภาษาไทยคนหนึ่งมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการสอนแบบสนทนา เป็นรูปแบบการสอนที่น่าสนใจ กล่าวคือ เป็นการสอนที่เน้นการฝึกนักเรียนให้คิดด้วยตนเอง จากการมีปฏิสัมพันธ์ด้วยการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและเพื่อนนักเรียนด้วยกันโดยอิสระ ได้ฝึกการโต้แย้งอย่างมีเหตุผล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น จัดเป็นการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในการสร้างความรู้จากการอ่านด้วยตนเอง จึงน่าที่จะนำมาพัฒนาการเรียนการสอนอ่านบันทึกคดีภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้ ซึ่งในการวิจัยเรื่อง “ผลของการใช้รูปแบบการสอนแบบสนทนาที่มีต่อความสามารถในการอ่านบันทึกคดีภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร เป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เพราะนักเรียนในระดับนี้ได้รับการฝึกการอ่านในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานการอ่านมาแล้วในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 และจากผลการวิจัยของวัชรภรณ์ สอนของคุณ (2533:58) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง “ความสามารถในการใช้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการอ่านของนักเรียนที่ควรได้รับการพัฒนา และเนื่องจากยังไม่มีผู้ใดทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นกลุ่มประชากรในการสอนอ่านบันทึกคดีภาษาไทยเพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสอนแบบสนทนาที่มีต่อความสามารถในการอ่านบันทึกคดีภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนอ่านบันทึกคดีภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านบันทึกคดีภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังการสอนอ่านโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสนทนา
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านบันทึกคดีภาษาไทยระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสนทนาและนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
  - 2.1 ตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ การสอนซึ่งมี 2 แบบ คือ การสอนอ่านแบบสนทนา และการสอนอ่านแบบปกติ
  - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการอ่านบันทึกคดีภาษาไทย

สมมติฐานการวิจัย

มาร์กาเร็ต ริเชค (Margaret Richek , 1983: 70) ได้กล่าวถึงความสามารถในการอ่านสรุปได้ว่า การให้นักเรียนอ่านบทอ่านที่เหมาะสมกับวัย ระดับความสามารถ ความสนใจของนักเรียน และได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีการสอนอ่านที่เหมาะสม จะส่งผลให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการอ่าน หลังการสอนสูงขึ้นประมาณ ร้อยละ 15

ยานา เอชเชอวาเรีย (Jana Echevarria , 1995 :1) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ผลของการสอนแบบสนทนาที่มีต่อความสามารถในการเรียนภาษาของเด็กเชื้อชาติสเปน” ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนเกรด 8 จำนวน 80 คน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อวัดผลจากการสอนในระยะสั้น ความสามารถในการเรียนภาษาของนักเรียน หลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยของ มาร์กาเร็ต ริเชค (1983: 70) และ ยานา เอชเชอวาเรีย (1995 : 1) ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนแบบสนทนาจะมีความสามารถในการอ่านบันทึกคดีภาษาไทย หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนแบบสนทนาจะมีความสามารถในการอ่านบันทึกคดีภาษาไทย สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ สูงกว่าก่อนทดลองสอนอย่างน้อยร้อยละ 15 ของคะแนนเต็ม

คลอด โกลเดนเบิร์ก (Claude Goldenberg , 1992 :5-12) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ผลของการสอนแบบสนทนาที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านบันทึกคดีของนักเรียน” ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนเกรด 5 จำนวน 100 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนแบบสนทนา กับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนแบบสนทนา มีความสามารถในการเข้าใจเรื่อง สูงกว่ากลุ่มควบคุม

จากผลการวิจัยของ คลอด โกลเดนเบิร์ก ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนแบบสนทนาจะมีความสามารถในการอ่านบันทึกคดีภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. การสอนแบบสนทนา เป็นการสอนอ่านที่มุ่งพัฒนาทักษะการอ่านบันทึกคดี โดยเน้นการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักเรียนกับครู และนักเรียนกับนักเรียน มีครูเป็นผู้ชี้้นำด้วยการตั้งคำถามและกระตุ้นให้นักเรียนคิดหาคำตอบด้วยตนเอง โดยให้นักเรียนใช้ความรู้เดิมและประสบการณ์ประกอบความรู้ที่ได้จากบทอ่านในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และให้ข้อสรุปเกี่ยวกับบันทึกคดีที่อ่านด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการสอนซึ่งปรับจากที่ คลอด โกลเดนเบิร์ก (Claude Goldenberg , 1992:319) ได้เสนอไว้ดังนี้

ขั้นเตรียมการสอน

ครูเลือกบันทึกคดีประเภท เรื่องสั้น นิทาน ตำนาน และบทละคร ที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของนักเรียนและมีแก่นเรื่องที่น่าสนใจ

ขั้นสอน

1. ขั้นก่อนอ่าน

- 1.1 ครูให้ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของบันทึกคดี ว่ามีลักษณะและส่วนประกอบอย่างไร เช่น เรื่องสั้น จะประกอบด้วย โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร ฉาก และบทสนทนา
- 1.2 ครูเน้นความสำคัญของแก่นเรื่อง พร้อมยกตัวอย่าง

2. ขั้นอ่าน

- 2.1 นักเรียนอ่าน และศึกษาองค์ประกอบของบันเทิงคดีที่อ่าน
- 2.2 เมื่ออ่านจบนักเรียนเขียนสรุปความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับแก่นเรื่อง และองค์ประกอบทั้งหมดของบันเทิงคดีที่อ่าน

3. ขั้นหลังอ่าน

- 3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อค้นหาแก่นเรื่องของบันเทิงคดีที่ให้อ่าน โดยครูตั้งคำถามเพื่อชี้แนะและกระตุ้นให้นักเรียนคิดหาคำตอบด้วยตนเอง โดยนำข้อมูลที่แต่ละคนบันทึกไว้ผนวกกับประสบการณ์และความรู้เดิมของตนมาประกอบการอภิปราย จากนั้นครูจึงเขียนแก่นเรื่องที่ได้จากคำตอบของนักเรียนไว้บนกระดาน
- 3.2 ครูนำแก่นเรื่องที่ได้มาเป็นจุดเริ่มต้นของการอภิปรายร่วมกันโดยตลอด เวลาครูต้องเป็นผู้ชี้แนะ และกระตุ้นให้นักเรียนตั้งคำถามกับตนเอง และคิดหาคำตอบจากความรู้ที่ได้จากบทอ่าน ความรู้เดิม และประสบการณ์ของตนเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบทั้งหมด ของบันเทิงคดีที่อ่านในระหว่างการอภิปรายแต่ละประเด็น ครูบันทึกข้อมูลที่ได้ในรูปของแผนที่ความคิดบนกระดาน
- 3.3 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของบันเทิงคดีที่อ่านและให้นักเรียนบันทึกลงในสมุดงาน

2. การสอนแบบปกติ หมายถึง การสอนตามลำดับขั้นตอนการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการสอนดังนี้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

ครูนำนักเรียนเข้าสู่บทเรียนด้วยการอภิปราย อธิบาย ใช้เพลงหรือ เกม เพื่อเร้าความสนใจของนักเรียน

2. ขั้นสอน

ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น อธิบาย การถามตอบ การแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของบันเทิงคดี และการอ่านบันเทิงคดี ซึ่งเริ่มต้นจาก ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ โครงเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร บทสนทนา ฉากและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่แก่นเรื่อง

3. ขั้นสรุป

เป็นการสรุปบทเรียนโดยครูหรือนักเรียน หรือทั้งครูและนักเรียนช่วยกันสรุป

3. ความสามารถในการอ่านบันเทิงคดีภาษาไทย หมายถึง ความสามารถในการอ่านงานเขียนภาษาไทยประเภท เรื่องสั้น นิทาน ตำนาน และบทละคร ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ซึ่งความสามารถในการอ่านบันเทิงคดีภาษาไทย ครอบคลุมพฤติกรรมการอ่านดังต่อไปนี้ การอ่านเพื่อจับใจความ การอ่านเพื่อตีความ และการอ่านเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ วัดได้จากคะแนนในการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านบันเทิงคดีภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งกำหนดสัดส่วนการวัด คือ วัดทักษะการอ่านจับใจความ จำนวน 20 ข้อ วัดทักษะการอ่านตีความ จำนวน 20 ข้อ และวัดทักษะการวิพากษ์วิจารณ์ จำนวน 20 ข้อ โดยการวัดแต่ละพฤติกรรมคิดเป็นร้อยละ 33.33

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หมายถึงนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. เป็นแนวทางให้แก่ครูผู้สอนภาษาไทย ในการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการสอนอ่านบันเทิงคดีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางในการวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนอ่านบันเทิงคดีภาษาไทยต่อไป
3. เป็นแนวทางให้แก่ผู้สนใจในการวิจัยเกี่ยวกับการสอนอ่านและทักษะอื่นๆในวิชาภาษาไทย